

Tekst 2

Het rookbeleid is dodelijk

(1) Eind van deze maand is het weer Wereld Niet Roken Dag, een hartenkreet van de Verenigde Naties. Bijna een kwart van de Nederlanders van 5 vijftien jaar en ouder rookt, ruim de helft van de gebruikers sterft aan deze verslaving – ieder jaar ruim 20.000 mensen.

(2) De directeur-generaal Volksgezondheid bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vindt dat er een offensief moet komen tegen roken. Haar aanvalsplan, zoals afschrikwekkende afbeeldingen 15 op pakjes en voorlichtingscampagnes voor scholieren, is louter window-dressing¹⁾. Het helpt niet om rookverslaving tegen te gaan bij jongeren.

(3) Ze heeft het niet over hét middel 20 om tabaksgebruik tegen te gaan: verhoging van de accijnzen. In landen waar ze accijnzen wel inzetten tegen het roken, zoals Australië en Zweden, is het aantal rokers beduidend 25 lager dan in Nederland. Een ander probaat middel tegen rookverslaving – verkoop tabak uitsluitend in spe-

cialzaken met een vergunning – stuit op heftig verzet van de lobby 30 van supermarkten en tankstations. Ook daarover zwijgt de directeur-generaal.

(4) Op 28 januari 2016 was er een plenair debat over de Tabakswet. 35 De zaal in de Tweede Kamer oogde verlaten met slechts de tabakswoordvoerders van zeven politieke partijen. Ieder gevoel van urgentie ontbreekt bij veel politici. Alsof we het hier niet 40 over een nationale gezondheidsramp hebben. Er sterven ieder jaar ruim tien keer zoveel mensen aan de gevolgen van tabaksgebruik als bij de watersnoodramp van 1953, er zijn 45 jaarlijks ongeveer 35 keer zoveel rookdoden als verkeersdoden.

(5) Er werden tijdens het debat dertien moties en amendementen ingediend. Rechtse partijen verwierpen 50 alle tabaksonvriendelijke moties; een enkele linkse fractie kon zich hier voor een belangrijk deel in vinden. De filosofie achter deze politiek is simpel: mensen hebben een vrije

55 keuze en kunnen zelf beslissen of ze
roken of niet. Ze bedenken niet dat je
niets meer te kiezen hebt als je
eenmaal verslaafd bent. Eric van den
Burg, wethouder te Amsterdam, heeft
60 dat wel door. In een debat in De
Balie op 8 mei stelde hij dat zijn
eigen partij – en in het bijzonder de
tabakswoordvoerder in de Tweede
Kamer – “de verkeerde gedachte
65 erop nahoudt, namelijk dat iedereen
in staat is de juiste keuzes te
maken”. Verslaafden hebben die vrije
keuze simpelweg niet, want dat is
precies het kenmerk van een versla-
70 ving.

(6) Van den Burg vindt bovendien dat
een sigarettenpakje een tientje
duurder moet worden, maar dat ziet
hij niet gebeuren. “De lobby en de
75 machtsmachine van de tabaksindus-
trie hebben dat tot nu toe weten te
voorkomen”, stelde Van den Burg.
“En,” voegde hij eraan toe, “verho-
ging van de tabaksaccijns zal rechtse
80 voorstellers twee tot drie zetels
kosten en daar zitten ze natuurlijk
niet op te wachten.”

(7) Hetzelfde probleem geldt aan de
linkerkant van het politieke spectrum
85 waar sommigen ook denken dat
krachtige antitabaksmaatregelen
leiden tot zetelverlies. Zelfs huisarts
Marith Volp, tabakswoordvoerder

namens haar partij, pleit niet voor
90 accijnsverhoging. Haar angst is
begrijpelijk. Het is juist haar achter-
ban – de rokers met weinig inkomen
– die het hardst wordt getroffen bij
tabaksaccijnsverhoging. Links heeft
95 hier duidelijk een groter probleem
dan rechts. Maar er zijn ook linkse
partijen die heel wat moediger ope-
ren: zij vinden de gezondheid van
hun kiezers belangrijker dan een
100 paar Kamerzetels.

(8) De conclusie is onontkoombaar:
roken is een verslaving die uit angst
voor zetelverlies door de coalitie in
stand wordt gehouden. De maat-
schappij betaalt hiervoor een hoge
105 prijs: dodelijke ziekten, vroegtijdig
overlijden, terugloop in arbeids-
productiviteit en enorme zorgkosten.

(9) De gang naar de stembus lijkt
110 nog ver weg, maar toch: wat moeten
we stemmen als we de maatschappij
en in het bijzonder kinderen tegen
tabak willen beschermen? Het advies
is simpel: stem op een partij met een
115 stevige tabaksparagraaf in het ver-
kiezingsprogramma. In de verkie-
zingsprogramma's moet minimaal
staan dat accijnzen actief worden
ingezet om het roken terug te dringen
120 en dat tabak uitsluitend verkocht mag
worden in speciaalzaken met een
vergunning.

naar: Frits van Dam en Wanda de Kanter

uit: Het rookbeleid is dodelijk, NRC Handelsblad, 27 mei 2016

*Frits van Dam en Wanda de Kanter waren ten tijde van publicatie
respectievelijk de secretaris en de voorzitter van Stichting Rookpreventie
Jeugd. Wanda de Kanter was longarts en is nu fulltime antirookactivist.*

noot 1 windowdressing: iets voor de vorm doen

Tekst 2 Het rookbeleid is dodelijk

- 1p 11 Welke van de onderstaande functies is de belangrijkste van alinea 1 van tekst 2?
Alinea 1
- A bevat de constatering dat roken een ernstige verslaving is.
 - B geeft de aanleiding voor de auteurs om het onderwerp aan te snijden.
 - C geeft een introductie van een belangrijk probleem dat onderkend wordt door de Verenigde Naties.
 - D toont een voorbeeld van de gevolgen van het huidige rookbeleid.

In alinea 3 wordt de beperking van verkooppunten voor tabak een “probaat middel tegen rookverslaving” genoemd.

- 1p 12 Welke opmerking is juist over de aanvaardbaarheid van die bewering? De bewering dat het beperken van verkooppunten voor tabak een probaat middel tegen rookverslaving zou zijn, is
- A aanvaardbaar omdat de protesten van tabaksindustrie, tankstations en supermarkten al aantonen dat die maatregel zal werken.
 - B aanvaardbaar omdat het feit dat er vergunningen nodig zijn automatisch zal zorgen voor een beperking van verkooppunten.
 - C niet aanvaardbaar omdat de tabaksindustrie, tankstations en supermarkten valse autoriteiten zijn.
 - D niet aanvaardbaar omdat die bewering niet onderbouwd wordt met argumenten.

“Op 28 januari 2016 was er een plenair debat over de Tabakswet.”
(regels 33-34)

Uit de beschrijving van de behandeling van de Tabakswet in alinea 4 is op te maken dat de auteurs zich zorgen maken.

- 1p 13 Welk woord uit alinea 4 vat deze zorgen het best samen?

“Ieder gevoel van urgentie ontbreekt bij veel politici.” (regels 38-39)

- 1p 14 Op basis van welke situatie concluderen de auteurs dat ieder gevoel van urgentie ontbreekt?
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

“Rechtse partijen verwierpen alle tabaksonvriendelijke moties; een enkele linkse fractie kon zich hier voor een belangrijk deel in vinden.”
(regels 49-52)

- 2p 15 Welke twee redenen hebben de betreffende partijen om tabaksonvriendelijke moties te verwerpen, volgens de alinea's 5 tot en met 7?

Een deel van alinea 5 is te lezen als een uitwerking van de constatering dat linkse en rechtse partijen tabaksonvriendelijke moties afwijzen. Hieronder staat die uitwerking in een schema weergegeven. Voor twee zinnen is de functie al ingevuld.

	zin	functie
1	Rechtse partijen verwierpen alle tabaksonvriendelijke moties; een enkele linkse fractie kon zich hier voor een belangrijk deel in vinden. (regels 49-52)	constatering
2	De filosofie achter deze politiek is simpel: mensen hebben een vrije keuze en kunnen zelf beslissen of ze roken of niet. (regels 53-56)	
3	Ze bedenken niet dat je niets meer te kiezen hebt als je eenmaal verslaafd bent. (regels 56-58)	
4	Eric van den Burg, wethouder te Amsterdam, heeft dat wel door. (regels 58-60)	constatering
5	In een debat in De Balie op 8 mei stelde hij dat zijn eigen partij – en in het bijzonder de tabakswoordvoerder in de Tweede Kamer – “de verkeerde gedachte erop nahoudt, namelijk dat iedereen in staat is de juiste keuzes te maken”. (regels 60-67)	

- 3p **16** Benoem van zin 2, 3 en 5 de functie die die zin heeft binnen de uitwerking.
 Neem daartoe de nummers 2, 3 en 5 over en noteer daarachter het functiewoord dat het best past bij de zin.
 Kies uit: argument, conclusie, nuancering, standpunt, subargument, tegenwerping, verklaring, voorbeeld.
 Elke functie komt maar een keer voor.

- 4p **17** Vat de redenering van Van den Burg uit alinea 6 samen.
 Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 45 woorden.

- 3p **18** “Links heeft hier duidelijk een groter probleem dan rechts.”(regels 94-96)
 Leg in eigen woorden uit waarom de gevolgen van antirookmaatregelen als belastingverhoging voor linkse partijen problematischer zouden zijn dan voor rechtse partijen, volgens tekst 2.
 Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 50 woorden.

“Maar er zijn ook linkse partijen die heel wat moediger opereren”
(regels 96-98)

2p 19 Leg uit wat het inhoudt dat een partij moedig is, volgens tekst 2.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je
antwoord niet meer dan 30 woorden.

1p 20 Wat voor type tekstsoort is tekst 2 vooral?

Tekst 2 is vooral

- A activerend.
- B beschouwend.
- C betogend.
- D informerend.

De titel van tekst 2 is een variant op de waarschuwing op
sigarettenpakjes: “Roken is dodelijk”.

1p 21 Waarom wordt in tekst 2 juist het beleid met betrekking tot roken “dodelijk”
genoemd?

Het beleid met betrekking tot roken wordt “dodelijk” genoemd omdat

- A het sterftecijfer onder rookverslaafden ondanks alle politieke
maatregelen nog altijd hoog is: de helft van de rookverslaafden sterft
aan die verslaving.
- B er nog steeds veel mensen sterven aan hun rookverslaving door het
uitblijven van effectieve antirookmaatregelen door de politiek.
- C door het nieuwe politieke beleid het aantal mensen dat sterft als
gevolg van rookverslaving gelijk zal blijven of zelfs zal stijgen.
- D politici verantwoordelijk zijn voor het hoge sterftecijfer onder
rookverslaafden omdat zij zich bij het nemen van maatregelen te veel
laten beïnvloeden door de tabakslobby.

1p 22 Door welke van onderstaande beschrijvingen kan tekst 2 het best
getypeerd worden?

Tekst 2 is

- A deels een analyse van de weerstand die zowel linkse als rechtse
partijen ervaren bij het opstellen van rookbeleid en deels een pleidooi
voor een ander en beter rookbeleid dan het huidige.
- B deels een analyse van de problemen waarmee linkse en rechtse
partijen te maken hebben als ze een ander rookbeleid willen invoeren
en deels een oproep tot stemmen op een partij die daadwerkelijk
antirookmaatregelen neemt.
- C deels een pleidooi tegen afschrikwekkende plaatjes op
sigarettenpakjes en voorlichtingscampagnes voor scholieren als
oplossing voor het roken en deels een oproep aan de politiek voor een
ander rookbeleid.
- D deels een pleidooi voor het inzetten van accijnzen en speciale
vergunningen om roken minder aantrekkelijk te maken en deels een
oproep aan de lezer tot stemmen op een partij die echt iets wil doen
aan roken.

Hieronder staan zes uitspraken, gebaseerd op de strekking van tekst 2:

- 1 Er komt een aanvalsplan tegen roken, waardoor rookverslaafden eerder geneigd zullen zijn te stoppen met roken.
- 2 Het huidige rookbeleid blijft in stand omdat politieke partijen bang zijn voor inperking van de vrijheid van hun kiezers en zetelverlies.
- 3 Het idee om afschrikwekkende plaatjes op sigarettenpakjes te plaatsen, werkt averechts.
- 4 Kiezers moeten stemmen op politieke partijen die het roken aan willen pakken door belastingverhoging en de beperking van verkoopadressen voor tabak.
- 5 Politici moeten eens erkennen dat het huidige rookbeleid geen enkel merkbaar effect heeft op het aantal rookverslaafden.
- 6 Politieke partijen weten dat een halfslachtig rookbeleid stemmen zal opleveren van mensen met lagere inkomens.

2p **23** Welke twee van bovenstaande zinnen geven gezamenlijk het best de hoofdgedachte weer van tekst 2?
Noteer alleen de nummers van je antwoord.

In tekst 2 wordt kritiek geuit aan het adres van de huidige politici.

1p **24** Wat is het voornaamste punt van kritiek dat uit tekst 2 blijkt?

De huidige politici

- A durven geen harde maatregelen te nemen tegen rookverslaving.
- B onderschatten het effect van rookverslaving op de samenleving.
- C zijn te veel bezig met hun eigen positie en te weinig met beleid.
- D zijn verantwoordelijk voor het hoge sterftecijfer onder rokers.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.